

ШКОЛСКІЙ ЛИСТЪ.

Одговорный уредникъ: Ѓорђе Райковићъ.

Овай листъ излази сваке недељъ еданпутъ. Цена му е до конца ове године 1 Фор. съ поштариномъ.

Брой 9. 11. Децембра. 1858.

Тко воспитава дѣте?

II.

Другій главный воспитатель есть природа. У нъой ояча тѣло и духъ дѣтиньи. Како се силна представлена рађаю у уму дѣтиньмъ при сматраню многостручныхъ и различитыхъ предмета и появленія природныхъ! Као што су негда сынови Израилеви кадъ су првый путъ у пустыни манну угледали повикали: Манху? т. е. Шта е то? исто тако и дѣте при сматраню природе често врло често предлагае то питањъ. Сматранъ природе есть наиболь средство за вештбанъ у говору, за развѣянъ силе уображеня, за снаженъ памтени, за негованъ чувства естетичнога. Кадъ се дете нагледа предмета каквогъ, то почне оно само безъ свакогъ упутства сматрати поедине делове и знаке, по којима се еданъ део одъ другога разликуе. Одтуда долази оно на понятіе о целоме и о деловима, о обштемъ и понаособномъ, о узроку, цѣли и слѣдству, а тымъ се опетъ вештба снага мышления и рассуђиваня, и добыя се могућность са познатымъ чувственнымъ предметомъ, непознатыи и надчувственнымъ сравньивати, тако н. пр. кадъ дѣте сматра птице у ваздуху, кое Отацъ небесный рани и храни, и бѣлый кринъ, кога Онъ тако дивно краси; то му е лако поняти науку о промыслу боживмъ, а кадъ му покаже како сѣме у землю бачено,

найпре иструне, па онда изникне и изъ нѣга произиђе плодовито растинѣ; то ће му лако понятномъ учинити науку о васкресенію мртвыхъ.

Природа побуђуе и волю дѣтину на радню. Она показуе границе између могућности и немогућности, а с' тымъ дае на знанѣ, да смо мы ограничени, и да зависимо одъ выше неке волѣ, што надъ нама влада. Па како се радо дѣте с' природомъ забавля, како весело тежи оно изъ зидина' собныхъ у слободну божию природу, да се нагледа дивоте и милина', и да се одъ природе, ове најболѣ учительке, уредности, точности и дѣятелности научи.

Неће излишно бити навести овде рѣчи славнопознатогъ педагога нѣмачкогъ Келнера: „Природа, овај великій учитель, показуе намъ умиљато лице; она говори у вѣчно понављаюћой се промѣни; у нѣ су речи истоветне са понятіама, и мы се нѣ нигда доволно нагледати неможемо. Она се као права любителька омладине pojavуе свагда ведра и свагда млада. У нѣ ніе ништа мртво, ништа тавно, ништа замршено; него е све живо, ясно и разговотно, и све говори нама разумљивымъ езыкомъ. Овај учитель нигда ніе ђудљивъ, нити се у своимъ начелима поколебати дае; него остае свагда еднакъ и истоветанъ, и само оно обећава што е испунити кадаръ. Што дѣте одъ природе научи, то е оно одма и употребити кадро, и чему га е природа данасъ научила, то стои у најтешнѣмъ саюзу са юче наученимъ, и прави путъ к' сутрашнѣмъ задатку. Па к' томе јоштъ цѣло ученѣ бива тако олако, да малый ученикъ и неосећа, како се свакиј данъ новымъ и новымъ знанияма обогаћуе. Заиста су путови божи дивни и неизслѣдими! Начину обучавања подпуно одговара планъ предавања кодъ овогъ најболѣгъ учителя: Четири степена воспитанія биваю у четири годишня времена. Тихо протичу части године, и дѣте

прелази изъ едне у другу, множећи свое знанѣ, напредуюћи тѣломъ и духомъ. Свакій данъ има три задатка: ютро, подне и вече, и ти задатци слѣдую еданъ другомъ у најкрасніемъ поредку, и даю животу учениковомъ све нове и нове способности и пріятности. Између њи стои одморъ тавне ноћи, и књига природе затвара се пріимаюћи у објатія своя дѣте, да сая о ономе о чему му е чудноватый учитель ваданъ приповѣдао. И теченіе повраћа се увѣкъ едно и исто, и опетъ све ново и ново, и са свакимъ повтorenіемъ бива знанѣ све ясніе, а кругъ познаваня и размышляня све то веѣма распростире.“

Кадъ дакле природа, као што смо изъ предидућега видели, тако силно дѣйствуе на дѣтняѣ воспитаніе: то ће се добаръ учитель постарати, да упливъ њѣзинъ своимъ садѣйствіемъ подпомогне. Онъ ће природу на многостручный начинъ у школу свою уводити, да бы тако сматранѣмъ природе и њѣныхъ поява знанѣ дѣце свое умножіо, а сердце њихово облагодарио. Онъ ће дивный строй природе, и њѣзинъ упливъ на животъ човѣчи, на користъ своихъ ученика' употребити знати, и њи чувати одъ преступаня природныхъ закона. Онъ ће напоследку цело обучаванѣ найпре на сматраню чувственомъ, на после и умномъ осивати, и е' тымъ себи олакшицу, а дѣци темельность и задовољство у свему, штогодъ учила буду, прибавити. Но почитуюћи и уважаваюћи упливъ природе при воспитанію, дужанъ е учитель чувати се да ненадне у грѣхъ противъ саздателя природе; а то бы онда быдо, кадъ бы онъ природу место Бога поштовао, као што су неки учени мужеви у такво заблуѣенѣ пали. Одъ тогъ заблуѣеня сачуваће се христіанскій учитель представляюћи дѣци природу као дѣло одногъ всемогућега, премудрогъ, и преблагогъ еущества, и као предметъ његовогъ свагдашнѣгъ промысла. Онъ ће притомъ свое

ученике извѣстити, да човѣкъ нити е робъ природе, нити е пакъ нѣзинъ неограниченый господаръ, него е само одъ Бога поставлѣный надзиратель и обдѣлатель природе, коме е она одъ Творца предана да ю по вѣчнымъ законима и подъ теретомъ одговорности ужива.

При овакомъ поступаню дѣте ће се зарана привикнути на сматранѣ природе, научиће се радостъ у природи уживати и Творца вселене славећи дужности свое точно извршивати.

Задатакъ средњи школа.

На питанѣ: шта треба да буде задаткомъ средњи школа? могло бы се данасъ найпре одговорити: *Воспитшаванѣ изображене среднѣ класе.* Съ тогъ обзора несме се никако ограничити обучаванѣ само на мушкѣй полъ. У томъ и есте велика мана наши средњи школа, што су оне женскѣй полъ посве занемариле. Ако истинито желимо да намъ се народъ изобрази, то онда не смемо съ прекрштенимъ рукама гледати, како намъ женскѣй полъ назаданъ остае...

Као што е благость духа уобште главна женска врлина, тако е она особито важна у погледу воспитаня, а овде опетъ навластито у поступаню съ ученицима. Зло е, гди се и учитель на женску децу люти и осеца, али гди башъ сама учительица ученице свое бѣе и на нѣи се бреца и издире, ту е правацъ промашенъ. Заиста, много бы намъ болѣ куѣванъ животь цвѣтао, и много бы напредачниѣ у воспитаню нашемъ корачили, да е среѣкомъ овай духъ тихости, сдруженъ са точнимъ знанѣмъ и чврестомъ вольомъ, помеђу ма-терама више распространѣмъ него што есте.

Супруга, мати, домаћица — та троина не сме се

сметати съ очію, ако оѣмо да женско воспитанѣ правимъ путемъ истиниту свою мету достигне.

а. *Домаћица.* Чувство за *домаћностъ, чистоту* — то су две најглавнѣе точки при изображенію домаћице. Особито е чистота главна врлина *женскога пола*, истинита подпора сваке домаће среће, темель, безъ кога се скоро никаква друга женска врлостъ не може ни мислити. — Далѣ су знаменитѣе точки за воспитанѣ домаћичино: вештбанѣмъ стечено и точно разумеванѣ женски ручны као такође и свію економички послова; улюдно поступанѣ съ челяди, безъ прекомерне поверности, а исто тако и безъ заповедничке самовольности. Само се собомъ разуме, да ће разлика станя допустити модификаціе, али и ништа више ерѣ *домаћство е у свима одношама врлостъ жена'*, а и онако се унапредакъ не може знати, у какву ће кућу будућа супруга запасти. Кадъ е већъ мати по себи врстна домаћица, онда ће нѣзинѣ примерѣ и нѣзина управа имати најлепше послѣдице. Гди е више кѣерій у кући, ту нека на изменце свака кѣи посебномъ граномъ економіе управля; само бы морала онда свака, нужногъ прегледа ради, одправлянѣ целогъ домаћства за време на себе узети.

б. *Суируга* већъ самимъ тимъ, што е врстна домаћица, доноси мужу своје честитѣе миразѣ. Иначе зло е, што многи кодъ жена држе много на лажну светлостъ и на површно многознанство, а сасма мало на възру правогъ изображенія и осталу честитостъ. Овомъ приликомъ нека ми буде допуштено особито се къ вама обратити, о млади мои другари! Будите опрезни у избору ваше будуће супруге; мотрите на едро здравлѣ и красностъ тела и душе, на разумъ и верно срце, на крепкій, смерный, племенитый духъ више него на новаць и споляшный накитъ! Навикните се на то, да свакоме начину раднѣ и мишлѣня право

име дате; хвалите, што хвалити, кудите, што кудити треба, изъ млитаве любви къ миру не реците за црно да е бело, а за бело — црно: уздижите се сами къ свему, што е истинито, добро и красно, тада ће ваша супруга имати у вама помоћ и подпору!

в. *Маша*. — највеће е достојанство жене. Съ ове точке понайпре ваља гледати на здрављ девојчино. О трошку здравља умно или индустријално изображенъ у висину терати, то ће рећи: згрешити човечанству. У осталомъ шта добро воспитана мати вреди, поредъ свега тога што мы данасъ морално зло стоимо, — сватко знаде. Дубоко и пророчки у духъ воспитания проникнувшій *Пешалози* осимъ свега иште, да се матере као што ваља изобразе. Къ томе треба додати, да свакој грани дужности женске чиста побожност круву полаже. Само кадъ се побожношћу любовь супруге, управа домаћице, воспитательный радъ матере посвети, преиснуће истинита домаћа срећа! Р.

Разделѣнѣ часова.

у србск. нар. школама.

Разделѣнѣ школеки часова уобште е слѣдујуће: сваки данъ е пре подне:

прво — Наука християнска 1,
 после — Рачунъ 2,
 и онда — Читанъ 3,
 после подне: прво — Писанъ 5,
 затимъ — Читанъ и умна игра 6,
 и напоследку — Приповеданъ 7.

Примедбе.

Г. За учитель 1. разреда илѣ буквараца.
 1. Изъ Науке Христ. имаю се у овомъ разреду Молитвице свршити, и то све оне, што су у маломъ (за бачку дицезу наређеномъ) катихисису изложене. Посо е: сва-

когъ се понеделника најпре препита све, штогодъ в досадъ свршено, и онда се еданъ одсекъ далъ казуе и изяснява, докъ га деца ненауче. У остале дане, само се јучераня лекция препитајући е повтори, и далъ ступа. Суботомъ се повторава све, што е те неделѣ свршено, и далъ се неиде, него се зада да све одъ прошаста неделя научено у неделю повторе, кое се опетъ понеделникомъ препита, и далъ иде. И о праздницима е задаћа, све досадъ научено повторити, кое се идући данъ препитуе. Дечии е дакле у неделне и праздничне дне посо, све изъ Науке Христ. донде научено повторавати, тако те дне најболѣ праздную.

2. Изъ Рачуна има се коло броева до 100. и све промене у четирѣ главна вида умно и писмено научити. Посо е: с' почетка, докъ деца писати ненауче, ради се само умно, а после четирѣ пута на неделю умно, а едаредъ писмено, и само на краю године може се по едаредъ више писменъ на место умногъ узети.

3. Читанѣ има се рукописно грађанско и црковно барѣ механично научити. — Први 13 илѣ 14 неделя нема читаня, ербо ние јошъ писанѣ истерано, а пре нѣга неваля читанѣ предузимати. За то време дакле, узимлѣ се одъ тогъ за читанѣ пре подне одређеногъ часа, четвртъ за писанѣ, т. е. одређена черта илѣ писмо покаже се, и деца е само неколико реда у школи начине, а далѣ е писанѣ за домаћу задаћу, било да е кодъ куће изписую, илѣ после свршене школе, у школи. Остало 3 четврти за читанѣ одређеногъ часа употреби се на науку гледаня, мишленя и говора, (по упуству за букварске науке, у коемъ е изложенъ материялъ гледаня и разговора; — и по краткомъ упуству, у коемъ е на стр. 3. подъ III. стављена една муфра тога разговора.) За ови 13 илѣ 14. неделя, свакидашня е о подну задаћа, да свако дете целу таблицу свою са задатомъ чертомъ илѣ писменомъ чисто изпише, и после подне покаже. — 14те и 15те илѣ, кадъ се мала писма изтераю, престае то преподне писанѣ; на место нѣга наступа читанѣ рукописногъ, силабиранѣ (т. е. слаганѣ

гласова у слокове гласанѣмъ а не срицанѣмъ) грађанскогъ, и познаванѣ црковногъ. — Одъ 16те неделѣ почитанѣ грађанскога, а одъ 20те неделѣ и црковнога; и почемъ грађанскогъ найвише има, што се свршити мора, зато сваки данъ пре подне само то узимлѣ, и кадъ е до приповедака у буквару дотерано, онда се сваке суботе тай за читанѣ одређенъ часъ на то узме, да деца све, колкогодъ су приповедака те неделѣ читала приповедаю, да тимъ приповедке и оне лепе и полезне у њима науке и правила владаня повторе и већма упамте. (Остало о читаню види подъ 6.)

4. Изъ По янѣ има се сваке неделѣ една песмица научити. Прве две три неделѣ дана пева се и шкала, да се гласъ и грло мало изчисти и оснажи. — Овде е посо увекъ понеделникомъ одређену песму децу учити, а све остале дане то повторавати, препитуюћи најпре болю, после средню и лошию децу, а суботомъ се препитую све и оне одъ пређашњи неделѣ научене песме; и сама тада одное понеку песму сва ускупъ деца, а по неку само ова илъ она скамѣя деце, другчѣе увекъ свако дете самце.

5. Писанѣ, има се за 16. неделѣ дана научити. Први 6 неделѣ пишу се черте, затимъ 6 илъ 7. неделѣ мала писмена; догде се пише и пре и после подне. Одъ 14. нед. наступаю диктанда; за ова одређене су пословице и изречения Св. Нисма, а узгредно се тада уче и велика писмена правити, сваки данъ по едно илъ два. (Шта ће се за диктанда задавати, и како се при писаню диктанда поступати има, види пређашњ броѣве овогъ листа). Одма одъ 14. нед. одреди се по еданъ часакъ у неделѣи, да деца сва досадъ писана диктанда напаметъ кажу, колко кое зна, да се тимъ повторе и већма запамте. — Свакидашња е вечерња задаћа, да свако дете целу таблицу своју са задатомъ чертомъ илъ писменомъ, као и о подну, а доцниѣ, да свако свой прописъ са задатомъ пословицомъ чисто изпишу, у јутру донесу и покажу. Кое би дете погдекое писмо ружно правило, томъ се зада, да четврткомъ

читаве прописе, само с' тимъ еднимъ писмомъ изписуе, дотле докъ га лепо написати неизвешти се.

6. Читанъ поподне и умне игре. До 13. нед. нема читаня, него се одъ тогъ за читанъ одређеногъ часа 3 четврти узму за науку гледаня као што е озго подъ 3. споменуто; а четвртъсата узимасе на умну игру, и то: едаредъ за игру сећаня, (именованя ствари) други редъ, за игру представљаня (описиваня ствари) едаредъ за игру сравњиваня (ватаня различия и различия ствари) а едаредъ за игру ствараня (изводењя нове ствари). [Мустру радъ овогъ види у краткомъ упутству подъ III. у разговору о прозору, и то: за представљанъ подъ 3, за сравњиванъ подъ 5, за стваранъ подъ 4]. Ове игре остављаю се увекъ за после подне, а остало у краткомъ упут. подъ III. у разговору о прозору подъ 1. 2. и 6. наведено, ради се пре и после подне у томъ за науку гледаня одређеномъ часу. Задатци за ове игре, биће у идућимъ броевима овогъ листа означени.) 14. и 15. неделъ настуна читанъ рукописногъ, силабиранъ грађ. и познаванъ црковногъ, а после и читанъ обоегъ овогъ; и почемъ се рукописно и при писаню диктанда чита, то га е дозвољно едаредъ неделно изъ књиге; црковногъ има у буквару мало, и може се лако свршити, кадъ се дваредъ на неделю узме; едаредъ остае дакле јошъ и за грађанско; а умне игре иду као и досадъ.

7. За Приповеданъ одређене су библичне приповедке. До Божића имаю се приповедке изъ старогъ завѣта свршити, одъ Божића изъ новогъ; и увекъ се тако удешава, да деца изпредъ празника и приповедку знаю, и икону празника познаю. Посо е: свакогъ понеделника по подне, на свршетку школе, учитель едну приповедку (изъ домашнъ и училиштне библие) лагано и развоетно деци приповеда, и одма едно илъ двое бистрие, сутра данъ едно илъ двое среднъ, после неко лошиє дете препита, а петкомъ пита, да му и оне одъ пређашњи неделя казиванъ приповеде, да се тимъ и то повтори и болъ запамти.

(Продужиће се.)

ЗАДАТЦИ

за свакидашня диктанда у срб. народнимъ школама.

III.

Изъ кнѣга Соломонови.

Ко памети има тежи за наукомъ, а будале тераю лудость.

45 Ко свой посо ради, он ће леба имати; а лень ће довека пунъ сиротинъ бити.

Ко пруть штеди, тай свою децу мрзи; а ко свою децу милуе тай ихъ и каштигуе.

Ко свогъ отца и матеръ вређа, биће срамотанъ и несрећан

Ко свое уво окреће одъ плача бедника, тай ће самъ плакати, а нико му се сажалити неће.

Ко свою земљу ради, биће ситъ леба, а ко неради, биће ситъ глади.

50. Ко се бои да ће поклизнути непоклизне, а не бойша се увекъ у зло ували.

Ко се бедномъ смилуе, Богу чини, онъ ће му напуно вратити.

Ко се бедномъ смилуе, и нѣму ће Богъ.

Ко се науке клони, самъ себе мрзи.

Ко се у пиянство даде, никадъ памети нестече.

55. Ко се радо части, никадъ се обогатити неће.

Ко се туђой несрећи радуе, дочекаће свою.

Ко се туђемъ злу радуе, неће проћи безъ свога.

Ко се у туђъ инатъ плете, наликъ е на оногъ, што туђегъ пса за репъ вата.

Ко сее зло, он ће га и жнети.

60. Ко се с' паметнимъ сдружи биће паметанъ, а ко с' будалама, постаће имъ раванъ.

Ко укорѣ прима, тай себе воли, а ко не прима, себе мрзи.

Ко у частима време проводи, тай ће свою кућу у срамоту сломити.

Ко е одъ детинства размаженъ, никадъ свой господаръ небуде.

Ко е размаженъ, довека ће туђъ слуга бити.

З а д а т ц и.

За свакидашња диктанда у сеоскимъ школама.

X.

Народне пословице.

- Одъ мира глава неболе.
- Одъ подмукла песта чувай се.
- Одъ слоге нема тврђега града.
- Одъ уста сдврзи а на себе врзи.
- Одъ човека се ништа отело ние.
- Отето проклето.
- Ругала се руга, па јој била друга.
- Покажи ми лажу, да ти покажемъ крадљивца.
- Покрай нећи седећи, ништа се недобия.
- Покорну главу сабља несече.
- Поштенъ е претежније одъ новаца.
- Поштуй старије, пакъ ће и тебе твой млађи.
- Поштуй свое альине, пакъ ће и оне тебе.
- Права мука никадъ негине.
- Празна кеса готова грозница.
- Празна рука мртвой друга.
- Празна е торба тежа одъ пуне.
- Према губеру валя се пружати.
- Радину човеку и Богъ помаже, леньомъ ни Богъ неће.
- Ради на љу ти и я помоћи, вели Богъ.
- Радљивой девојци у брзо статови.
- Радня е за човека, а штедня за жену.
- Раноранилацъ и доцнолегацъ кућу тече.
- Руга седи у край пута, па се руга свакоме, а нѡйзи свако.
- Рђава речъ, шаку у главу (добие.)
- Санъ е лажа, а богъ е истина..
- Све надвлада воля озбиљна.
- Сваки по свомъ начину, а магарацъ по старински.
- Свако зло изађе на видило.
- Све што добра, одъ Бога имамо.
- Себи орешъ, себи сеешъ, себи влачиш, себи ћешъ и жети.
- С' кимъ си онаки си.
- Сетила се преля куделъ уочи неделъ.
- Умиљато ягнъ две овце сиса.
- Тешко ономъ свакоме юнаку, кои неслуша свога стариѡга.
- Туђа рука неспори. Туђа рука нетече.
- У лажи е плитко дно. У лажи су кратке ноге.

Уклони се пияну, као и луду.

У пиянцу није ни друга ни јунака.

У радише свега бише, у штедише јоште више.

Учини добро некај се, учини зло надај се.

У ратара црне руке али бела погача.

Уклонисе лютиту као и маниту.

Учини добро па се некај.

Што Богъ дае, све е добро.

Што се предъ другима стидити чинишъ, стидисе и предъ собомъ.

Што е право и Богу е драго.

Што е дикла навикла, то невеста неодучи.

Што ко ради оно ће и патити.

Еданъ другомъ валя да помажемо, па ће нама Богъ.

Кое ће одъ ови пословица писати млађа, кое стария деца кое женска кое мушка и кое шегрти, те ће сваки кадъ ихъ едaredь прочита знати, зато није нужно обашка их овде обележавати.

Поучна забава.

1. Право Чоеѣколюбіе.

У Француской живи еданъ кардиналъ, кои веѣій део дохода свога троши на подномаганъ сиротинъ, а самъ се с' малимъ задовољава. Еданпуть опомене га дворишица нѣговъ, да су му хальине обветшале, и да бы требало нове купити, ал' Владика одговори: Сиротиня нема леба, а мое хальине могу јоштъ за кое време послужити. Другій путь заште дворишица одъ кардинала новаца да му купи кошулъ, и буде опетъ одбіенъ на далъ. Садъ се присети служитель, како ће свогъ господина е' кошуляма снабдѣти, па га после нѣкогъ времена замоли да нѣкомъ сиромашу 12 кошуля поклони. Добротворный мужъ, одма извади новце, за колико се 12 кошуля купити могло, и да му ихъ. Служитель купи кошулъ, па ихъ у орманъ владикинъ остави. Сутра данъ хтѣде се Владика пресвуѣи, и кадъ опази нове кошулъ запыта дворишицу, како се усудіо нѣму кошулъ купити за оне новце што су си-

ромаху наменѣни были. На кое служитель одговори: Истина е Ваше Высокопреосвещенство да самъ я за Ваше новце сиромаху кошулѣ купю, али тай сте сиромахъ вы сами.

Сагни се, сагни!

Веніаминъ Франклинъ, славанъ онай мужъ, момкомъ одъ 18 година одъ куће у светъ полазећи, оде своме свештенику да се опрости. Овай га најсердачнѣ прими и, посветовавши га, испрати. Излазећи изъ баште, дођу на вратаоца, коя тако ниска біау, да се свакій сагнути морао. Франклинъ у разговору неспази да су врата ниска: и у кои ма свештеникъ викну „сагни се, сагни се“ Франклинъ се већ главомъ о греду яко ударю.

„Упамти“ рече му свештеникъ, „то е мала неповольность, а ты младъ у светъ полазишь; ту ћешъ врло често имати прилику, да обикнешъ сагибати се, ако си радъ да се о што не ударишь, и да не искусишь што бы ты неповольно было.“

Овай малый советъ и маній примеръ младоме Франклину тако се дубоко усади у главу и срце, да га се у крайной старости, чакъ у 79 години живо сећао; те истый тай случай унуку оногъ свештеника едаредъ приповедаюћи, придода: „Тай лений советъ твога покойногъ деде тако ми е дубоко остао у памети, — толико ми е пута у животу користанъ быо, да га се и данасъ сећаамъ, особито кадъ видимъ когъ човека, како се срамоти и страда единцато съ тогъ што високо носъ диже.“

Свешски невалялци и невалялице.

Младый Любомиръ, изучивши кодъ оца занать, а намеранъ полазити у светъ да занать јошъ болъ испече, оде са своимъ оцемъ къ свештенику и учителю, да имъ руке полюби и да се опрости.

Старый учитель, између осталы красны наука,

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

найживлѣ Любомира световаше, да се клони од светски невалялаца и невалялица, ако е радъ да се оцу и кући, теломъ и душомъ здравъ, и сретанъ врати: „ербо — придода учитель — нико ние у варошима младоме човеку опасни и убитачни одъ светски невалялаца и невалялица, а нѣи ѣшѣ по овоме познати:

Кадъ ти ко дође и стане те навраћати на кое ружно и неваляло дело, говорећи: не ѣе насъ нико видити, то ние никакво невалялство ни грехъ и т. д., — упамти мое речи, Любомире, то е за цело невалялацацъ и клони га се!

Кадъ ти ко дође, па оде на християнске обичае, на твою православну веру, цркву и свештенике роптати, — ругати се и одъ нѣи те одвраћати —: упамти мое речи, Любомире, то е за цело невалялацацъ, и чувай га се!

Кадъ ти ко дође, и узме се размаивати: како е овогъ ил' оногъ преварио; овомъ ил' ономъ у пакостъ што учинио; или кадъ се стане поносити, како е одонудъ утекао, одовуда се извукао, — онамо кога у беду или у зло ил' у срамоту увалио, или у беди оставио, — упамти мое речи, Любомире, то е за цело невалялацацъ, избегавај га!

Кадъ ти ко дође, и стане свогъ господара и газду оговарати, — кућевне тайне, кое е приликомъ веселя ил' иначе видіо, издавати, — упамти мое речи, Любомире, и то е за цело невалялацацъ и чувай се нѣга!

Кадъ чуешъ да нетко безобразно говори, или срамотне песме пева, или честну своју госпођу и нѣне кѣри, или другу кою поштену женсканю безсрамно оговара и онада, — нѣиовъ честанъ животъ на гласъ износи, — упамти мое речи, Любомире, и то е за цело невалялацацъ, те бежи одъ нѣга.

И ко те годъ стане наговарати да узаймашъ, да се задужуешъ, и свое мучно и крваво заслужене ствари залажешъ, да свою сиротиню продашъ те съ нѣмѣ ноѹ идешъ, по коекаквимъ смрадовима да се завлачишъ, — упамти мое речи, Любомире, и то е за цело невалялацъ и клони га се!

Юшъ ако видишъ да се кое женско необично облачи, да се са безсрамницима меша, да безстыдно гледа и говори, да се смерности и поштению руга, — упамти мое речи, Любомире, то е невалялица и клони е се!

Найпосле гди годъ кога чуешъ, да сва ова зла и невалялства грди, а овамо опетъ видишъ да иѹ изреда чини, — упамти, али добро упамти, Любомире, то е найвеѹиѹ невалялацъ, и тай ће те найпре у зло и срамоту увалити; тога се юшъ веѹма чувай!

Кадъ ове речи учитель Любомиру, кои непокваренъ и свестанъ момакъ бѹише, изговори, онъ га тада загрли и полюби, завршивши съ овима речма: „Што годъ узчинишъ, синко, себи ћешъ самомъ!“

Д о п и с и.

В. *Сомборъ* на Николь данъ. Хитимъ вамъ у изводу саобштити писмо изъ Бае, кое самъ одъ своѣга прѹиателя добыю. Оно намъ може служити за доказъ, у колико е чезня за школекимъ напредкомъ и нашу по горњимъ предѣлима разсѹяну Србску браћу обузела. — Мили прѹиателю! Немогу вамъ описати какову радостъ осећамъ кадъ ми броеви Школскога Листа до руке доѹу. Мы га овдѹ у 4 примѣрка добѹямо: ерѹ осимъ Учителя, држи га и Директоръ, а на препоруку нашегъ честитогъ господина Директора и сами мали наши ученици држе Школски Листъ, и редомъ га носе кући на родителѹима читаю, и тако се пуно надамъ да ће се читанъ овога не само за учитель него и за савъ народъ найнужднѣга Листа овдѹ свима омилити тако, да ће одъ нове године и грађани листъ тай држати. Училишту и

домаштну Библију преосвештеногъ Епископа Платона, одъ коє самъ летосъ еданъ примѣракъ изъ Сомбора донео, тако су овде наши добри Србљи заволели, да самъ само я 25 комада те књиге као алву распродао. Милина є садъ видити, како се у породичнимъ круговима, гдѣ се досадъ свако вече картало, у мѣсто тога света ова књига чита. Како ће силно читанъ то дѣйствовати на облагороженъ срдца и душе нашихъ грађана, а особито нѣховега подмладка. Заиста бы желити было да и кодъ васъ у Сомбору баремъ стотину Србски кућа овай драгоцѣнный бисеръ набаве, и да у мѣсто тралявыхъ туђинскихъ романа, — съ коима се тамошнѣ лепотице, забавляю, — ову свету и за све насъ найполезнију књигу прилѣжно читаю. Еданъ примѣракъ Упутства за Учителъ послао самъ господину Учителю Ловранскомъ, у Ади Чепельской; онъ ми пише, да се тако поноси съ нѣмъ да га небы ни за 100 дуката продао; шта ли ће ми писати за Школскій Листъ, одъ когъ самъ му послао неколико броева да ихъ Общинама околнимъ препоручи. Србски учители у Баранѣ, Толни и у горнѣмъ Подунавлю радо бы куповали нове школске књиге и Методике, ал' незнаю како ће до нѣхъ доћи, кадъ тамошнѣ књижари неће Србске књиге да доносе.“

Упразньна мѣста учительска.

 На упразньну учительску штацию у Дивошу (Срем. илѣчки срезъ) исписамъ є конкурєъ до новогъ лета. Плата є: 160 фор. 30. мерова жита. 25 мерова кокуруза. 6 фати дрва. 12 фун. свеѣа. — Они, кои то мѣсто желе, нека се молбомъ и свѣдочбама поглаварству поменуते общине до тога рока прияве.